

УДК 336.77 (477)

*Ткачук І.Я.,
канд. екон. наук, асистент кафедри фінансів і кредиту,
Радевич Д.С.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Кредитні відносини відіграють надважливу роль для розвитку економіки. Так, будучи інструментом перерозподілу фінансових ресурсів, кредит забезпечує їх ефективне використання в пріоритетних напрямках розвитку економіки. За допомогою залучення кредиту стають можливими збалансування грошових потоків суб'єктів економіки; безперервний виробничий процес підприємств та збільшення його масштабів; зростання споживчих можливостей населення та перетворення їх заощаджень у продуктивний позичковий капітал. Крім цього, кредит має значний вплив на стабільність національної грошової одиниці, що обумовлено забезпеченням регулювання готівкового обігу та безперервності безготівкового обігу.

В повній мірі роль кредиту проявляється лише в умовах ринкової економіки, за якої основними кредиторами виступають банківські установи. Банківська система взаємодіє з реальною економікою країни, а більшою мірою саме через кредитні відносини. Від рівня забезпечення підприємств додатковими кредитними ресурсами значно залежить ефективність їх поточної діяльності та змога здійснювати капітальні вкладення, в тому числі інноваційного характеру. При цьому, одним з головних принципів банківського кредитування є платність, що дозволяє банкам отримати дохід від таких операцій, частину якого направити на оплату мобілізованих у населення та інших суб'єктів господарювання депозитних ресурсів. Тобто, функціонування банківської системи забезпечує також

підвищення добробуту вкладників.

Однак сучасний стан розвитку банківської системи не дозволяє повною мірою використовувати зазначені можливості впливу кредитування на економічні процеси. Основними проблемами банківського сектору є низька довіра з боку населення, обмеженість ресурсів, значна частка проблемних кредитів в активах банків та високий рівень кредитного ризику.

З огляду на окреслені проблеми та необхідність забезпечення суб'єктів економіки кредитними ресурсами для виходу з кризи, доцільним є комплексний аналіз особливостей банківських кредитних відносин в сучасних умовах та можливостей їх активізації та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність проблем банківського кредитування в Україні підтверджується значним інтересом науковців до неї. Низка вітчизняних вчених широко висвітлювала питання іпотечного та споживчого кредитування у своїх наукових працях. Так, Вовчак О. Д. та Антонюк О. І. розглянули теоретичні підходи до сутності споживчого кредиту, проаналізували особливості його еволюції та розкрили причини, які стримують його розвиток в Україні [3, с. 148-157]. Юркевич О. М. було оцінено існуючий інституційний складник іпотечного кредитування, визначено проблеми та перспективи подальшого розвитку іпотечного житлового кредитування в Україні [17, с. 168-172; 18, с. 327-332]. Солоділова К. В. та Шафранова О. В. висвітлили сучасний стан кредитування в Україні та виділили фактори впливу на нього [11, с. 844-847]. Приділяли увагу банківському кредитуванню й інші науковці [7, с. 7-33; 12, с. 32-37].

Однак, не зважаючи на внесок вищезгаданих науковців, швидкість зміни економічних реалій та накопичення масивів інформації вимагають постійного комплексного дослідження банківського кредитування у контексті стану розвитку самої банківської системи.

Постановка завдання. Мета статті - дослідити стан банківського кредитування в Україні на сучасному етапі розвитку банківської системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У різні періоди розвитку банківської системи України кредитування характеризувалось специфічними рисами. Тому для оцінки стану банківського кредитування на сучасному етапі розвитку доцільно розглянути еволюцію вітчизняної банківської системи.

Банківська система України формувалась за дворівневою моделлю, що було закріплено ЗУ «Про банки і банківську діяльність» від 20 березня 1991 р. Цього ж року було утворено Національний банк України як банк першого рівня – Центральний банк.

Початковий період існування банківської системи супроводжувався гіперінфляцією (1992 р. – 2100%, 1993 – 10156%), спадом виробництва та рівня життя. Водночас кількість банків щорічно зростала і в 1995 р. їх чисельність склала 230 одиниць [6, с. 156]. Відповідно, суттєво зростали і обсяги кредитування: у 124,6 разів у 1995 р. порівняно з 1992 р.

1995 р. характеризувався зменшенням рівня інфляції до 282%, що спровокувало банкрутство банків, орієнтованих на зростання ціни. Позитивно вплинуло на процеси кредитування проведення грошової реформи: введення в обіг української гривні.

Після фінансово-економічної кризи 1997-1998 рр. поступово відбувалося зростання обсягів банківського (а в тому числі і міжбанківського) кредитування, поширення факторингу та франчайзингу, а також відкриття представництв іноземних банків та банків з іноземним капіталом [10, с. 66].

До початку світової фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. характерним для банківського сектору було примноження ресурсів банківських установ, а також їх вкладень у кредити: середньорічний приріст у період 2005-2008 рр. становив 70%, при тому що кредитування населення зростало швидше (104%), ніж кредитування підприємств (58%) [1, с. 63]. Кількість банків з іноземним капіталом зросла до 47 у 2008 р., збільшувалися також обсяги зовнішніх запозичень, депозитів у банках, іпотечного кредитування та кредитування в іноземній валюті [10, с. 171]. Зовнішнє фінансування активних операцій банків мало двоякі наслідки: стимулювання конкуренції, зниження вартості кредитів, а разом з тим і зростання рівня зовнішнього боргу банків в іноземній валюті, який у 2008 р. становив 38% всіх зобов'язань. Підтвердженням досить великих валютних ризиків для позичальників-фізичних осіб є те, що рівень доларизації наданих їм кредитів вже у 2005 р. дорівнював 62%.

Наслідки описаних вище процесів, підсилених світовою фінансовою кризою 2008-2009 рр., відчутно вплинули на банківське кредитування. Так, зниження курсу національної валюти призвело до росту неплатежів за кредитами в іноземній валюті, зменшення вартості капіталу банків і його достатності [1, с. 64; 8, с. 1]. Це супроводжувалося масовим вилучення депозитних вкладів (за 6 місяців 2009 р. – 110 млрд. грн.), обмеження у наданні кредитів в іноземній валюті. ВВП України знизився на 15,1%, а інфляція становила 21,2% і 13,9% у 2008-2009 рр. відповідно.

Післякризовий період (2010-2014рр.) характеризувався повільним відновленням процесів кредитування, припливом вкладів в банки (обсяг кредитів з 2010 р. до початку 2014 р. зросли на 21%, депозитів – на 63%).

Починаючи з 2014 р., банки скорочують обсяги кредитування, що зумовлено важкою політичною та економічною ситуаціями, нестабільністю національної валюти і обмеженістю ресурсів. Знижується попит на кредитні ресурси і зі сторони фізичних і юридичних осіб. Такі процеси зумовлені зростанням

інфляції, девальвацією національної грошової одиниці, зниженням рівня життя населення та іншими факторами фінансово-економічної кризи.

Загалом, кількість банків в Україні протягом останніх років суттєво зменшується і вже на 01.10.2017 р. становила 88 установ, що більш як вдвічі менше у порівнянні з 2010 р. (рис. 1).

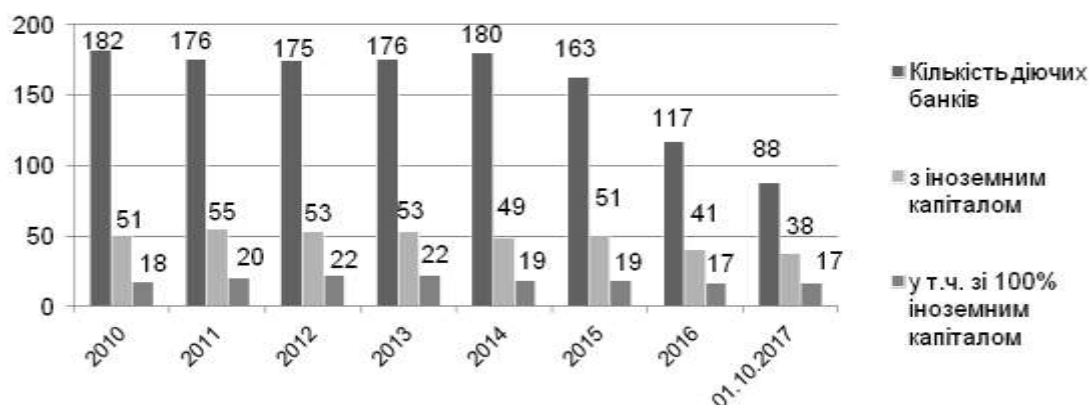

Рис. 1. Кількість банків в Україні у 2010-2017 рр. (на початок періоду)

Джерело: складено авторами на основі [9]

У 2014-2016 рр. НБУ до 82 банків запроваджував тимчасову адміністрацію через проблеми з платоспроможністю, причому для більшості з них було прийнято рішення про ліквідацію [1, с. 3]. З початку 2017 р. кількість діючих банків зменшилась ще на 8 установ.

Наслідком постійного скорочення кількості банків з національним капіталом та значно меншого – банків з іноземним капіталом (тільки 11 банків від 01. 01. 2014 р.) є зростання частки таких банків, а також частки іноземного капіталу в статутному капіталі банків. На 01.10.2016 р. частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків досягла 56,0%, що більше за аналогічний показник на початок 2014 року на 22 в. п. [4, с. 4]. Наслідки цього можуть бути як позитивними (збільшення зовнішніх інвестиційних ресурсів в економіці, посилення конкуренції серед банків, використання іноземного досвіду управління ризиками тощо), так і негативними (підвищення фінансової залежності та рівня системного ризику, ускладнення контролю зі сторони НБУ тощо) [1, с. 155].

У 2016 р. структура власності активів банківської системи України суттєво змінилась: 52% складають банки з державною часткою, 35% - банки з іноземним капіталом і лише 13% - банки з приватним українським капіталом [1, с. 3]. Зростання частки державної власності в активах банківської системи було зумовлене зміною форми власності ПАТ КБ «Приватбанк».

Що стосується загальних результатів діяльності вітчизняних банків, то від 2010 р. лише у 2012-2013 рр. вона була прибутковою і, відповідно, рентабельність активів і капіталу набували додатних значень. З 2014 р. збитковість банківської системи України була обумовлена як економічними, так і політичними кризовими явищами (табл. 1). Проте збиток банківської системи у 2016 р. обсягом більше 159 млрд. грн. зумовлений збитком ПАТ КБ «Приватбанк» у сумі 135,3 млрд. через доформування резервів за кредитними операціями. Інші банки зменшили сукупні збитки з 66,9 до 24 млрд. грн. за 2016 рік, при цьому позитивним також було зростання процентних (на 15%) і комісійних доходів (на 12%) [9].

Таблиця 1

Результати діяльності банків України у 2010-2016 рр., млрд грн

Назва/Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Доходи	136,84	142,78	150,45	168,88	210,201	199,19	190,69
Витрати	149,87	150,49	145,55	167,45	263,167	265,79	350,08
Результат діяльності	-13,03	-7,71	4,9	1,43	-52,96	-66,6	-159,39
Рентабельність активів,%	-1,45	-0,76	0,45	0,12	-4,07	-5,46	-12,60
Рентабельність капіталу,%	-10,19	-3,64	3,03	0,81	-30,46	-51,91	-116,74

Джерело: складено авторами на основі [9]

Водночас, перший квартал 2017 р. для вітчизняних банків був прибутковим: 5,09 млрд грн (перший квартал 2016 р. – збиток у сумі 8,01 млрд грн) [2].

Описані вище загальні тенденції розвитку банківської системи були спричинені низкою причин, в тому числі змінами кредитних операцій банків.

Для 2010-2016 рр. характерним було перевищення темпів приросту загальних активів (не скоригованих на сформовані під активні операції резерви) банків України над темпами приросту кредитного портфелю таких установ. При цьому найбільше активи банків зростали у 2011 р., 2013 р. та 2016 р. (в середньому на 11%), а найменше у 2015 р. – на 3,3%. Збільшення загальних активів у 2016 р. на 10,55% відбулося за рахунок зростання портфелю ОВДП і похідних інструментів ПАТ КБ «Приватбанк» внаслідок націоналізації [10]. Кредитний портфель найбільше зростає у 2013-2014 рр. при тому, що вже в 2015 р. темп приросту складає всього 0,34%, а у 2016 р. – -0,38%. Така ситуація відображає суттєве послаблення кредитної активності банківських установ, що зумовлено кризовими явищами в національній економіці та використанням банками інших шляхів розміщення вільних коштів, а, зокрема, державних цінних паперів та короткострокових сертифікатів НБУ. Такі напрями вкладення коштів були обрані банками задля зменшення кредитного ризику.

Тенденцію до скорочення, відповідно, має і частка кредитного портфелю в загальних банківських активах: з 69,25% у 2010 р. до 57,9% у 2016 р. Зазначимо також, що протягом досліджуваного періоду питома вага наданих банками кредитів зростала у 2014 р. – на 1,47 в. п., що більшою мірою обумовлено девальваційними чинниками. Загалом, зменшення частки кредитів у активах банків підтверджує описану динаміку активів та кредитів у досліджуваному періоді. При цьому звітне значення показника (57,9% у 2016 р.) є меншим порівняно з середньоєвропейським – 65% [14, с. 240].

Крім факту помірної кредитної активності банків у роки нової кризи, важливою є якість кредитного портфелю, що може бути визначена, зокрема, часткою простроченої заборгованості за кредитами в загальній сумі кредитів [15]. Неспроможність позичальників погашати взяті кредити у визначеному періоді через девальвацію національної валюти, зменшення ділової активності, зниження цін на нерухомість (втрата вартості заставленого майна) призвела до необхідності формувати більші резерви за активними операціями і, загалом, знизила якість кредитного портфелю банківських установ у період нової кризи. Крім того, великий вплив на збільшення проблемних кредитів мав значний обсяг непогашених в термін кредитів на окупованих територіях (до прикладу проблема заборгованості Донецької області відповідала 6,5% активів банківської системи) [14, с. 156; 16, с. 42]. З 2010 р. до 2013 р. частка простроченої заборгованості за кредитами зменшувалась після кризових явищ, однак, починаючи від 2014 р., такий показник лише зростає (рис. 2).

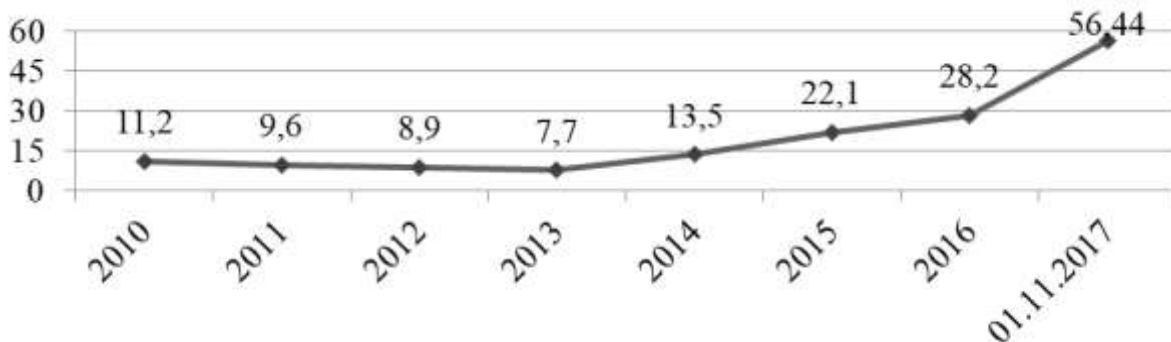

Рис. 2. Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальній сумі кредитів у 2010–2017 рр., %

Джерело: складено авторами на основі [9]

Таким чином, частка простроченої заборгованості за кредитами протягом 2013-2016 рр. зростає на 19,3 в.п. На кінець 2016 р. питома вага кредитів фізичних осіб з простроченням становила близько 56% [13].

Вже станом на 01.11.2017 р. частка простроченої заборгованості становила 56,44%, при цьому НБУ почав застосовувати міжнародні стандарти визначення непрацюючих кредитів [9].

Зауважимо, що резерви банківських установ за активними операціями щорічно повністю покривали і перевищували обсяги проблемних кредитів до 2016 р. Разом з тим, сам факт відволікання значних обсягів коштів для страхування кредитного ризику зменшує ефективність активних операцій таких установ і, відповідно, зменшує розмір потенційного прибутку. До прикладу, за період 2010-2016 рр. величина резервів за активними операціями банків зростає з 148,8 млрд. грн. до 484,4 млрд. грн., причому більшою мірою таке зростання відбувалося саме у 2014-2016 рр. [16, с. 43; 10].

Як було зазначено вище, великий вплив на прострочення погашення кредитів мала девальвація національної валюти. Так, з початку 2014 р. гривня девальвувала на 239,3%. При цьому слід звернути увагу на рівень доларизації кредитного портфелю українських банків, який з 2010 р. по 2013 р. зменшився до 33,8%, проте з 2014 р. знову почав зростати і вже у 2015 р. становив 58%.

Такий же високий рівень доларизації кредитів банків був характерним період фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. (зокрема, у 2009 р. рівень доларизації кредитів склав 60%), тобто можна помітити певну тенденцію доларизації кредитів: підвищення у передкризовий період та

пониження після відносної економічної стабілізації. Тому актуальним є висновок В. В. Коваленко про те, що валютний ризик клієнтів, що не мають джерел валютних доходів перетворюється у кредитний ризик для банків [5, с. 65]. Таким чином, підвищення частки валютних кредитів банків зумовлює підвищення їх залежності від курсових коливань.

Розглянемо динаміку надання кредитів депозитними корпораціями (банками) резидентам для визначення валютних, часових, цільових пропорцій саме для таких суб'єктів національної економіки. У 2014-2015 рр. відбулись суттєве зростання обсягів кредитів у іноземній валюті (на 53,5% і 15,9% відповідно) та зменшення обсягів кредитів у національній валюті (на 9,1% і 20,8% відповідно). Як видно з рис. 3, на кінець 2016 р. кредити, надані резидентам, у валютному розрізі були поділені майже порівно.

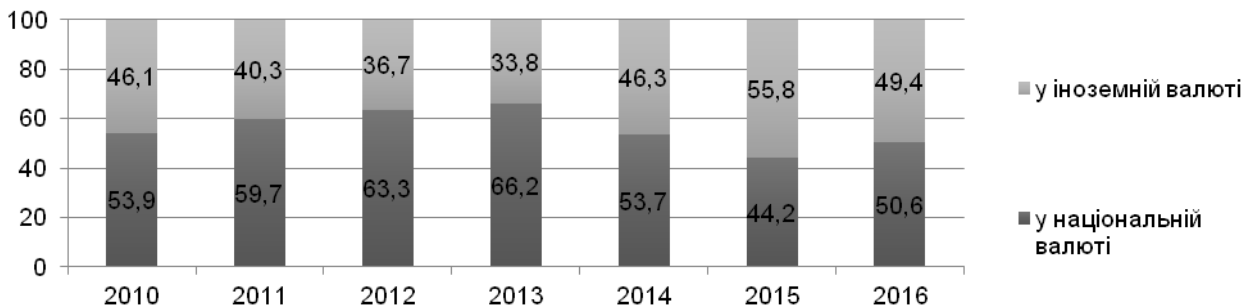

Рис. 3. Динаміка кредитів, наданих банками резидентам, у розрізі валют за 2010-2016 рр., %
Джерело: складено авторами на основі [9]

У період 2010-2013 рр. зростала частка короткострокових кредитів у загальній сумі кредитів при зменшенні кредитів з терміном погашення більше 1 року, однак у 2016 р. ситуація дещо змінилась (рис. 4): частка кредитів з терміном погашення від 1 до 5 років досягла 39%, а кредитів з терміном погашення більше 5 років – 25,9% (найвищі значення від 2010 р.) При цьому капітальні інвестиції в національній економіці 2016 р. здійснювались за рахунок банківських кредитів лише на 7,1% [8]. Це можна пояснити як високим рівнем кредитного ризику, так і нестачею довгострокових ресурсів банків (в тому числі депозитних).

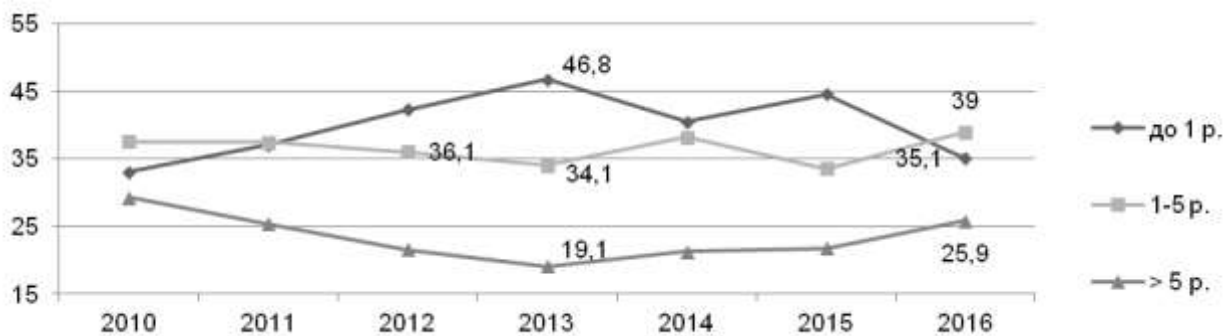

Рис. 4. Структура кредитів, наданих банками резидентам, в розрізі строків погашення у 2010-2016 рр.,%
Джерело: складено авторами на основі [9]

Якщо розглядати динаміку обсягів кредитів, наданих резидентам у розрізі секторів економіки, бачимо, що найбільша і постійно зростаюча частка кредитів у загальному обсязі належить нефінансовим корпораціям – суб'єктам господарювання. У 2010 р. питома вага кредитів, наданих такому сектору економіки, становила 68,4%, а у 2016 – вже 82,3%. Частка кредитів, наданих всім іншим секторам економіки (інші фінансові корпорації, сектор загальнодержавного управління та інші сектори), постійно скорочується. Загалом таку тенденцію можна було б вважати позитивною, адже вона вказує на зростання кредитування реального сектору національної економіки, однак з іншого боку – абсолютні показники наданих підприємствам кредитів не настільки великі, якщо врахувати їх інфляційну та девальваційну складову. А постійне скорочення кредитів, наданих іншим секторам (найбільше домашнім господарствам), свідчить про зниження доступності таких ресурсів для звичайного населення. Підтверджує такий висновок аналіз вартості залучення кредитів у 2010-2016 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

Середні відсоткові ставки за кредитами банків у 2010-2016 рр., %

Назва/Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Відсоткова ставка, у т.ч.:	14,6	14,3	15,5	14,4	15,0	17,5	15,9
у національній валюті	15,7	16,0	18,4	16,6	17,6	21,8	18,5
у іноземній валюті	10,5	9,2	8,4	9,4	9,0	8,8	8,8
нефінансові корпорації	14	13,3	14,5	13,2	14,2	17	15,1
домашні господарства	25,2	26,5	27,4	27,3	26,8	28,1	30,6

Джерело: складено авторами на основі [9]

Як бачимо з даних табл. 2, для домашніх господарств вартість кредитних ресурсів лише зростає (крім 2014 року). Загалом же, середні відсоткові ставки за кредитами банків протягом досліджуваного періоду не мали чіткої динаміки. З початку кризових подій середня відсоткова ставка зростала, що пояснювалося зростанням ризиків, а найбільшого значення вона досягала у 2015 р. – 17,5%. Незначне зниження кредитних ставок у 2016 р. було зумовлене зниженням облікової ставки НБУ: з 22% до 14% [9]. З 27.10.2017 року облікова ставка НБУ становить 13,5%. Така тенденція обумовлена і узгоджена з темпами інфляції при тому, що останнє зростання облікової ставки спрямована на зниження споживчої інфляції.

У розрізі валют середня ставка за кредитами має протилежні характеристики: якщо у національній валюті вартість кредитів переважно зростає, то у іноземній – знижується. Це пояснюється відсутністю попиту на валютні кредити у підприємств через високі ризики і необхідністю наявності валютної виручки для їх покриття.

За видами економічної діяльності банки в 2016 р. найбільше кредитували суб'єктів господарювання переробної промисловості (25,1%), оптової торгівлі та ремонту автотранспортних засобів (33,00%), операцій з нерухомим майном (10,9%). Разом з тим, один з пріоритетних напрямів діяльності – сільське господарство – отримує незначну частину кредитних ресурсів. Це пов'язано, зокрема, з високими відсотковими ставками кредитів для сільського господарства: середній відсоток за березень 2017 р. - 17,1% при середній ставці за кредитами підприємствам у 14%.

Населення найбільше кредитів бере на споживчі цілі, хоча з 2013 р. їх частка в кредитах фізичним особам зменшилась на 8,7 в. п. і дорівнювала 62,2%.) Серед кредитів підприємствам за ознакою цільового спрямування варто відмітити скорочення вдвічі частки кредитів на придбання та будівництво нерухомості.

Висновки з проведеного дослідження. Банківське кредитування на сучасному етапі розвитку банківської системи характеризується низькою ефективністю, про що свідчать: щорічне зниження частки кредитів у активах банківської системи; зростання проблемної заборгованості за кредитами; формування значних резервів та обмеженість вільних коштів для діяльності банку; підвищення відсоткових ставок кредитних ресурсів, а найбільше для фізичних осіб, що робить їх практично недоступними тощо. Серед позитивних змін варто відмітити: зростання частки середньострокових та довгострокових кредитів у загальній величині кредитних вкладень. Такий стан банківського кредитування зумовлений загальноекономічними порушеннями та потребує регулювання для того, щоб уможливити виконання кредитом своєї ролі в ринкової економіці.

Бібліографічний список

1. Аналітичний огляд банківської системи України за результатами 2016 року – Київ : Національне рейтингове агентство «Рюрік», 2017. – 23 с.
2. Банківська система у першому кварталі спрацювала прибутково // Економічна правда. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2017/05/5/624537/>.
3. Вовчак О.Д. Споживче кредитування в Україні: сучасний стан та тенденції розвитку в умовах фінансово-економічної нестабільності / О.Д. Вовчак, О.І. Антонюк // Європейські перспективи. - 2016. - № 2. – С. 148-157.
4. Гладких Д.М. Ризики та ключові напрями посткризового відновлення банківської системи України / Д.М. Гладких [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/2450/>.
5. Коваленко В.В. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку / В.В. Коваленко. – Одеса : Атлант, 2015. – 212 с.
6. Миськів Г.В. Функціонування та розвиток кредитного ринку України : дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.00.08 / Г.В. Миськів. – Київ, 2016. – 533 с.
7. Міщенко В.І. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку / В.І. Міщенко, С.В. Науменкова // Фінанси України. – 2016. – № 5. – С. 7-33.

8. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – <http://www.bank.gov.ua>
10. Поляк Н.П. Кредитні інструменти розвитку реальної економіки в Україні : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / Н.П. Поляк. – Київ, 2016. – 223 с.
11. Солоділова К.В. Сучасний стан кредитування в Україні / К.В. Солоділова, О.В. Шафранова // Молодий вчений. – 2017. – № 3 (43). – С. 844-847.
12. Фатюха Н.Г. Стан та розвиток споживчого та іпотечного кредитування в Україні / Н.Г.Фатюха, Р.В. Кривошей // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. - № 19. – С. 32-37.
13. Фінансова звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності та звіт незалежного аудитора ПАТ КБ «Приватбанк» від 31 грудня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://static.privatbank.ua/files/sud/PB_GROUP_REPORT_Ua_Cy_UKR%20final%20signed.pdf.
14. Чайковський Я.І. Тенденції, сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування в Україні / Я.І. Чайковський // Економічний аналіз. – 2013. – Т. 13. – С. 238-246.
15. Частка прострочених кредитів у І півріччі 2017 складе близько 50%, - НБУ // РБК - Україна. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.rbc.ua/ukr/news/dolya-prosrochennyh-kreditov-i-polugodii-1486469488.html>.
16. Чуб П.М. Проблемна кредитна заборгованість банків в Україні та світі / П.М. Чуб, С.І. Ходакевич // Економічна наука. – 2016. - № 18. – С. 41-46.
17. Юркевич О.М. Розвиток іпотечного кредитування в контексті вдосконалення державної житлової політики / О.М. Юркевич. – Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. - 2016. - Т. 21. - Вип. 7-2(49). – С. 168-172.
18. Юркевич О.М. Сучасний стан ринку іпотечного житлового кредитування в Україні / О.М. Юркевич // Економіка і суспільство. – 2016. – Вип. 4. – С. 327-332.

References

1. Natsionalne reitynhove ahentstvo "Riurik" (2017), *Analitychnyi ohliad bankivskoi systemy Ukrainy za rezultatamy 2016 roku* [The analytic overview of banking system of Ukraine by the results of 2016], Kyiv, Ukraine, 23 p.
2. *Bankivska systema u pershomu kvartali spratsiuvala prybutkovo* [The banking system in the first quarter worked profitably], available at: <http://www.epravda.com.ua/news/2017/05/5/624537/> (access date October 10, 2017).
3. Vovchak, O. and Antoniuk, O. (2016), "Consumer lending in Ukraine: the current state and tendency of development in the conditions of financial and economic instability", *Yevropeiski perspektyvy*, no. 2, pp. 148-157.
4. Hladkykh, D.M. (2016), "The risks and key vectors of post crisis recovering of banking system of Ukraine", available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/2450/> (access date October 09, 2017).
5. Kovalenko, V.V. (2015), *Kredytna diialnist bankiv Ukrainy: problemy ta perspektyvy rozvytku* [The credit activities of Ukrainian banks: problems and perspectives of development], Atlant, Odesa, Ukraine, 212 p.
6. Myskiv, H.V. (2016), "The functioning and development of the credit market of Ukraine", Diss. of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.08, Kyiv, Ukraine, 533 p.
7. Mishchenko, V.I. and Naumenkova, S.V. (2016), "Banking system of Ukraine: the problem of statement and development", *Finansy Ukrainy*, no. 5, pp. 7-33.
8. *Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky* [Official site of the State Statistics Service], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (access date October 08, 2017).
9. *Ofitsiyni sait Natsionalnoho banku Ukrainy* [Official site of the National bank of Ukraine], available at: <http://www.bank.gov.ua> (access date October 08, 2017).
10. Poliak, N.P. (2016), "The credit instruments of development of real economy in Ukraine", Diss. of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.08, Kyiv, Ukraine, 223 p.
11. Solodilova, K.V. and Shafranova, O.V. (2017), "The current state of lending in Ukraine", *Molodyi vchenyi*, no. 3(43), pp. 844-847.
12. Fatiukha, N.H. and Kryvoshei, R.V. (2016), "The state and development of consumer and mortgage lending in Ukraine", *Investysii: praktyka ta dosvid*, no. 19, pp. 32-37.
13. *Finansova zvitnist za Mizhnarodnymy standartamy finansovoi zvitnosti ta zvit nezaleznoho audytora PAT KB «Pryvatbank» vid 31 hrudnia 2015 r.* [Financial statements for International Financial Reporting Standards and Independent Auditor's Report of Privat Bank], available at: https://static.privatbank.ua/files/sud/PB_GROUP_REPORT_Ua_Cy_UKR%20final%20signed.pdf (access date October 10, 2017).
14. Chaikovskiy, Ya.I. (2013), "The tendency, current state and perspectives of development of bank lending", *Ekonomichnyi analiz*, Vol. 13, pp. 238-246.

15. *Chastka prostrochenykh kredytiv u I pivrichchi 2017 sklade blyzko 50%*, - NBU [The share of overdue loans in the I half of 2017 will be about 50%, - the NBU], available at: <http://www.rbc.ua/ukr/news/dolya-prosrochennyh-kredytov-i-polugodii-1486469488.html> (access date October 09, 2017).

16. Chub, P.M. and Hodakevych, S.I. (2016), "The problem is the credit in debt edness of banks in Ukraine and in the world", *Ekonomichna nauka*, no. 18, pp. 41-46.

17. Yurkevych, O.M. (2016), "The development of mortgage lending in the context of the state housing policy improvement", *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova*, Vol. 21, Iss. 7-2(49), pp. 168-172.

18. Yurkevych, O.M. (2016), "The state of mortgage market of housing lending in Ukraine", *Ekonomika i suspilstvo*, Iss. 4, pp. 327-332.

Ткачук І.Я., Радевич Д.С. БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Мета - дослідити стан банківського кредитування в Україні на сучасному етапі розвитку банківської системи.

Методика дослідження. Для проведення дослідження було використано офіційні статистичні дані Національного банку України; наукові публікації дослідників вказаної проблематики. Загалом усі оброблені дані репрезентують період 2010-2016 рр.

Для досягнення цілей статті використано набір загальних і конкретних методів і приймів дослідження, зокрема: методи дедукції та абстракції; метод синтезу та системний підхід – для формування таблиць, що представляють дані про функціонування банківської системи; метод візуалізації – для графічного подання результатів дослідження тощо.

Результати. Розглянуто основні етапи розвитку банківської системи України. Висвітлено особливості функціонування банківської системи на сучасному етапі її розвитку. З урахуванням фактору часу досліджено особливості банківського кредитування на сучасному етапі розвитку банківської системи України (у тому числі у розрізі валют, строків погашення та середніх ставок за банківські кредити).

Наукова новизна. Здійснено комплексне дослідження банківського кредитування на сучасному етапі розвитку банківської системи, результати якого можуть бути використані як методологічна основа подальших досліджень банківської проблематики.

Практична значущість. Результати дослідження банківського кредитування на сучасному етапі розвитку банківської системи України можуть бути використані у практичній діяльності банківських установ, а також як основа для подальших науково-практичних досліджень вітчизняних учених.

Ключові слова: банк, банківська система, кредит, кредитний портфель, банківське кредитування.

Tkachuk I.Ya., Radevych D.S. BANK LENDING ON THE MODERN STAGE OF DEVELOPMENT OF BANKING SYSTEM OF UKRAINE

Purpose - to investigate the state of bank lending at the present stage of development of the banking system in Ukraine.

Methodology of research. In order to carry out the research we have used official statistical data of the National Bank of Ukraine; normative documents of the National Bank of Ukraine; scientific publications in this problem. In general, the processed data represent the period of 2010-2016.

To achieve the objectives of the article we have used a set of general and specific research methods and techniques including the methods of deduction and abstraction identification; synthesis method, system approach (for the formation the tables which represent data about bank system functioning), and visualization (for graphic representation of the results) etc.

Findings. The main stages of development of the banking system of Ukraine were disrupted. The peculiarities of functioning of the banking system at the present stage of its development were highlighted. The features of banking lending at the present stage of development of the banking system of Ukraine were explored.

Originality. A comprehensive investigation of banking lending at the present stage of the banking system development in Ukraine was done. The results of it can be used as a methodological basis for further research of banking issues.

Practical value. The results of investigation of banking lending at the present stage of the banking system of Ukraine development can be used in the practical activities of banking institutions. These results also can be used as the basis for further scientific and practical research of Ukrainian scientists.

Key words: bank, banking system, credit, loan portfolio, bank lending.

Ткачук І.Я., Радевич Д.С. БАНКОВСКОЕ КРЕДИТОВАНИЕ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Цель - исследовать состояние банковского кредитования в Украине на современном этапе развития банковской системы.

Методика исследования. Для проведения исследования были использованы официальные статистические данные Национального банка Украины; научные публикации исследователей указанной проблематике. В общем, все обработанные данные представляют период 2010-2016 гг.

Для достижения целей статьи использованы набор общих и конкретных методов и примите исследования, включая методы дедукции и абстракции; метод синтеза, системный подход – для формирования таблиц, представляющих данные о функционировании банковской системы; метод визуализации – для графического представления результатов исследования и др.

Результаты. Рассмотрены основные этапы развития банковской системы Украины. Освещены особенности функционирования банковской системы на современном этапе ее развития. С учетом фактора времени

исследованы особенности банковского кредитования на современном этапе развития банковской системы Украины (в том числе в разрезе валют, сроков погашения и средних ставок за банковские кредиты).

Научная новизна. Осуществлено комплексное исследование банковского кредитования на современном этапе развития банковской системы, результаты которого могут быть использованы как методологическая основа дальнейших исследований банковской проблематике.

Практическая значимость. Результаты исследования банковского кредитования на современном этапе развития банковской системы Украины могут быть использованы в практической деятельности банковских учреждений, а также в качестве основы для дальнейших научно-практических исследований отечественных ученых.

Ключевые слова: банк, банковская система, кредит, кредитный портфель, банковское кредитование.